

**MEMÒRIA
VIH/SIDA DE
LES ILLES
BALEARS**

2013

Aquesta memòria recull informació sobre la situació epidemiològica, els programes i les activitats de prevenció, atenció sanitària i social i de coordinació i participació, relacionats amb el VIH, que es desenvolupen a les Illes Balears.

Elaboració

- Coordinació Autonòmica de Drogues i de l'Estratègia de la Sida. Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut

Fonts d'informació

- Ajuntament de Palma (Àrea Delegada de Sanitat i Consum, Sexconsulta)
- ALAS (Associació de Lluita Antisida de les Illes Balears)
- Associació Siloé
- Centre penitenciari
- CEPCA (Centre d'Estudis i Prevenció d'Addiccions del Consell Insular d'Eivissa)
- Col·legi de Psicòlegs de les Illes Balears
- Conselleria de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Formentera
- Creu Roja
- Direcció General d'Immigració
- Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut (Coordinació Autonòmica de Drogues i de l'Estratègia de la Sida, Servei d'Epidemiologia)
- Escola de Sida, Salut i Convivència
- IMAS (Institut Mallorquí d'Affers Socials. Consell de Mallorca)
- Institut Balear de la Joventut. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
- Metges del Món
- Servei de Promoció de la Salut. Departament de Benestar Social i Joventut. Consell Insular de Menorca
- Servei de Salut (Gabinet Tècnic, Gerència d'Atenció Primària de Mallorca, Gerència d'Atenció Primària d'Eivissa, serveis de salut laboral i unitats de medicina interna dels hospitals públics, Subdirecció del Medicament)

ÍNDEX

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA.....	4
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH.....	4
2. Registre de casos de sida.....	7
3. Estudi anònim no relacionat de la prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius	9
4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida.....	9
PREVENCIÓ	10
1. Detecció precoç del VIH.....	10
2. Prevenció en la població general.....	11
3. Prevenció en els adolescents i joves.....	14
4. Prevenció en les persones usuàries de drogues injectades	18
5. Prevenció en els homes que mantenen relacions sexuals amb homes ..	20
6. Prevenció en les persones que exerceixen la prostitució	20
7. Prevenció en la població procedent d'altres països	21
8. Prevenció en l'àmbit penitenciari	22
9. Prevenció en el personal sanitari	22
10. Formació personal sanitari.....	23
ATENCIÓ PSICOSOCIAL.....	24
1. Atenció psicosocial.....	24
COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ	25
GLOSSARI DE SIGLES I TERMES.....	26

INFORMACIÓ I VIGILÀNCIA EPIDEMIOLÒGICA

1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH
2. Registre de casos de sida
3. Estudi anònim no relacionat de prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius
4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida en contacte amb el Sistema Nacional de Salut

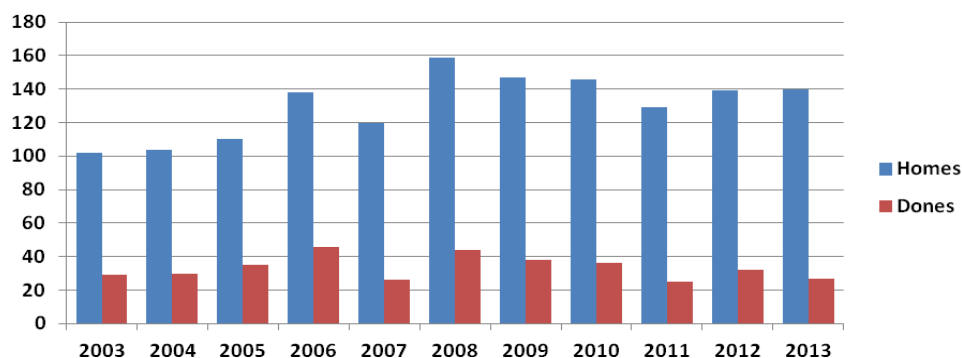
1. Registre de nous diagnòstics d'infecció per VIH

Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: 30 de juny de 2014

El **nombre de casos acumulats** des de l'any 2003 (any d'inici del registre) és de 1.843; 1.560 casos (80 %) són homes i 372 casos (20 %) són dones; 1.560 corresponen a Mallorca, 71 a Menorca, 206 a Eivissa i 6 a Formentera (veg. fig. 1).

Les **taxes** els anys 2012-2013 envolten els 150 casos per milió, superior a la de 2011 però inferior a les dels anys 2008-2010.

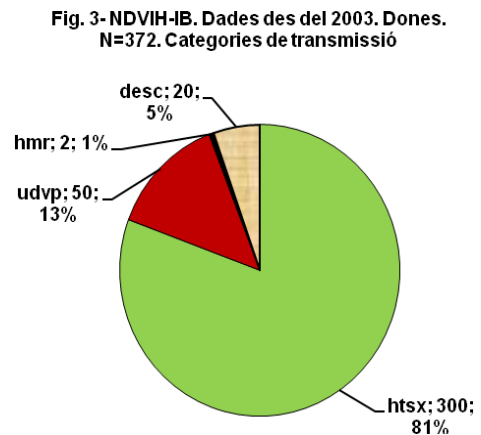
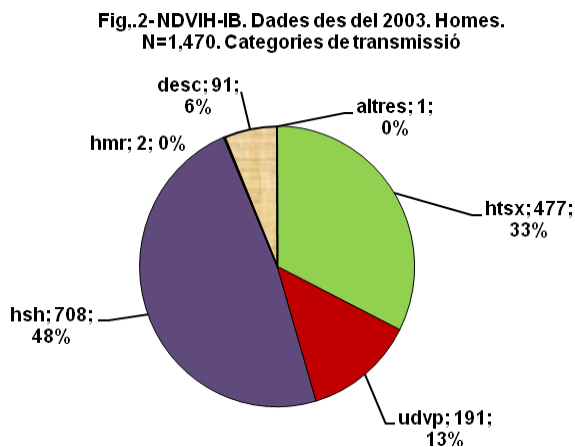
Fig. 1. NDVIH-IB. Casos per sexe i any
Anys 2003-2013

Respecte de l'**edat**, destaca que un 65 % dels casos tenen menys de 40 anys en el moment del diagnòstic del VIH i quasi un 90 %, menys de 50 anys. La mitjana d'edat en el moment del diagnòstic dels casos no pediàtrics és de 37 anys (37,5 anys els homes i 34,7 les dones).

Quant a la **distribució per categories de transmissió**, cal destacar que el primer grup en importància és el de la transmissió heterosexual (HTSX: 777 casos; 42,2 %), seguit de la categoria d'homes que mantenen relacions sexuals amb homes (HSH: 708 casos; 38,4 %) i de les persones usuàries de drogues injectades (UDVP: 241 casos; 13,1 %). En definitiva, quasi un 80 % dels casos s'associen a una transmissió sexual.

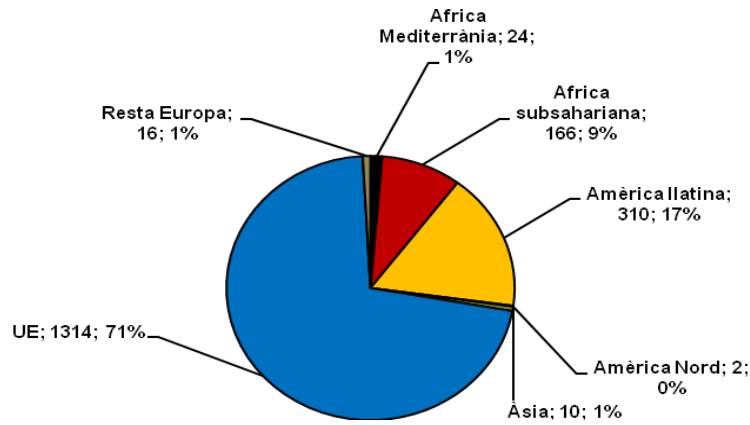
Per als homes, la categoria HSH suposa el 48 % dels casos; l'HTSX, el 33 % dels casos, i la d'UDVP, el 13 %. En les dones, la categoria HTSX representa el 81 %, i la d'UDVP, el 13 % (veg. fig. 2 i 3).

htsx: heterosexual; udvp: usuari de drogues per via parenteral; hsh: homosexual, bisexual; hmr: mare-fill; desc.: desconegut

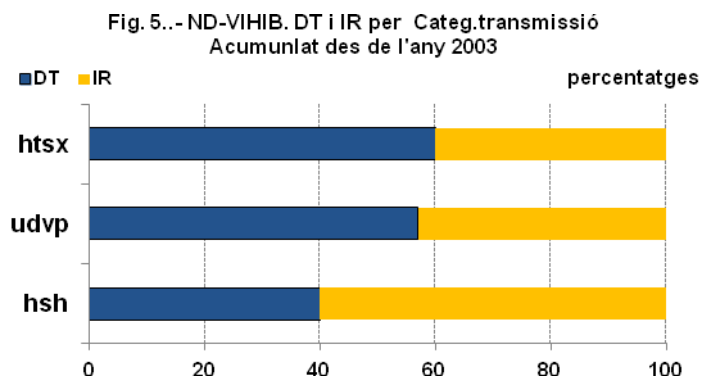
Dels 1.842 casos amb **país d'origen** conegut, 680 (37 %) són d'origen no espanyol. La segona regió en importància, després d'Espanya (1.162 casos), és l'Amèrica llatina, amb 310 casos (17 %), seguida de l'Àfrica subsahariana, amb 166 casos (9 %). La categoria de transmissió dominant en persones estrangeres és l'HTXS (veg. fig. 4).

Fig. 4. NDVIH-IB. Dades des de 2003. Regió d'origen. Casos amb país d'origen conegut (n= 1.842)

Pel que fa al **retard en el diagnòstic**, considerant el diagnòstic tardà (DT) quan la persona presenta 350 limfòcits CD4 o menys, en 1.754 casos (95 %) es coneix la xifra de CD4 en el moment del diagnòstic; d'aquests, el 54 % dels casos presenten un diagnòstic tardà. Les infeccions recents (IR) dominen amb un 60 % en la categoria de transmissió HSH, mentre que la categoria HTSX és la que presenta el percentatge més alt de diagnòstic tardà (poc més d'un 60 %). Dels UDVP un 57 % són DT (veg. fig. 5).

Els casos amb origen estranger tenen un percentatge de DT més alt que els d'origen espanyol (60 % vs. 50 %). El percentatge més alt de DT apareix en els casos d'origen subsaharià (71 %).

Resumen. Aspectes més destacables

(Algunes de les tendències comentades es poden veure modificades a properes actualitzacions degut al retard en la notificació de casos i degut a la recuperació de casos no notificats)

- Casos acumulats: 1.843 casos; anys 2003-2014.
- Categories que dominen en el perfil epidemiològic global: homes (80%); categories de transmissió heterosexual (42%) i homosexual (38%); edats de 30-39 anys (40%), illa Mallorca (85%); diagnòstics tardans (54% dels casos no pediàtrics amb CD4 conegut), país d'origen Espanya (63%).
- Homes: Preponderància de la categoria de transmissió homosexual (48%). Un 33% dels homes són d'origen estranger.
- Dones: Preponderància de la categoria de transmissió heterosexual (81%). Un 53% de les dones són d'origen estranger.
- Patró epidemiològic dels casos d'origen espanyol dominat per la categoria homosexual. El dels casos estranger, dominat per dones i categoria heterosexual.

2. Registre de casos de sida

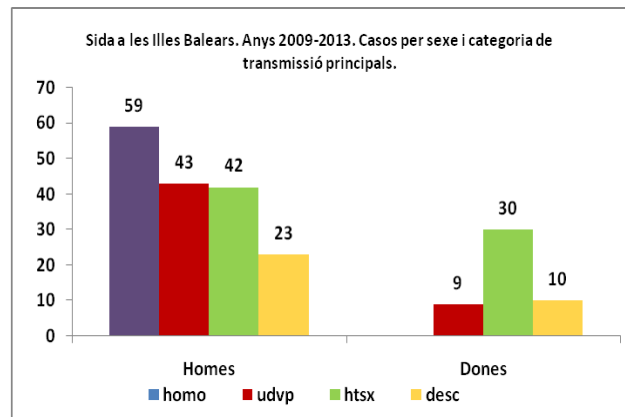
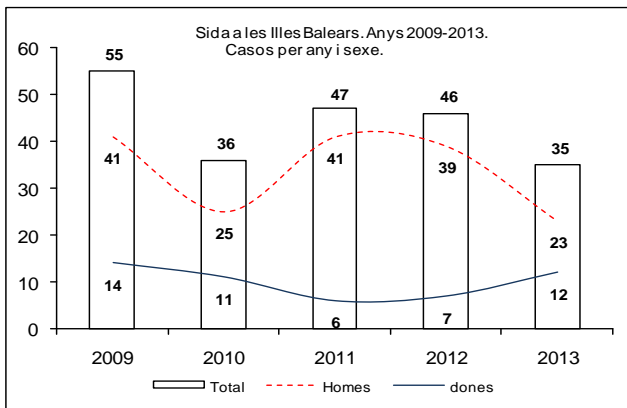
Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Consum. Actualització: juny de 2014

El **nombre de casos acumulats** a les Illes Balears des de l'any 1983 s'ha situat en 2.624 (78 % homes, 22 % dones). Per **illes**, Mallorca acumula 2.121 casos, mentre que les Pitiüses n'acumulen 352, i Menorca, 130. No s'ha pogut assignar una illa de residència als 21 casos restants. A partir de l'any 2009 es diagnostiquen una mitjana de 45 casos anuals.

El **nombre de defuncions acumulades** és de 1.348 (51,4 % dels casos).

Respecte del **país d'origen**, un total de 262 casos (10 %) corresponen a persones estrangeres.

L'anàlisi del darrers anys (2009-2013) mostra en 219 casos detectats un patró epidemiològic dominat pels homes (169 casos; 77 %), amb una distribució per **edat** amb preponderància del grup 40-49 anys (40 % del total) i amb domini de la **categoria de transmissió** HTSX (72 casos).

Resumen. Aspectes més destacables

- Continua la tendència global descendent de la incidència.
- En els darrers anys el perfil és estable i les taxes envolten els 30-40 casos per milió.
- El patró epidemiològic continua dominat pels homes i per la CT htsx.
- Les diferències entre les diferents CT són cada vegada menors, encara que a partir del 2009 pareix que es verifica preponderància de la CT htsx.

Els informes complets es poden consultar a:

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M0903171407264971769&lang=CA&cont=15526>

3. Estudi anònim no relacionat de la prevalença d'anti-VIH en mares de nounats vius

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa pública

El 1996 s'inicià aquest estudi nacional. El darrer any hi participaren un total de sis comunitats autònomes, incloent-hi les Illes Balears. El projecte té com a objectius:

- a) Estudiar la seroprevalença del VIH en mares de nounats vius i monitorar-ne l'evolució en el temps.
- b) Identificar diferències segons la seva distribució geogràfica.

L'anàlisi dels resultats dels darrers anys es troba disponible al web

http://www.msssi.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/InformeRNVIH2003_2010.pdf

4. Enquesta hospitalària de pacients amb VIH/sida

Centre Nacional d'Epidemiologia, Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida, plans autonòmics de la sida i hospitals de la xarxa pública

Es tracta d'un sistema d'informació sobre les característiques sociodemogràfiques, epidemiològiques i clíniques de pacients atesos en els hospitals públics, basat en enquestes de pacients en un dia concret.

Els resultats de 2013 i l'anàlisi de l'evolució 2000-2013 es poden consultar al web

<https://www.msssi.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/EncuestaHospitalaria2013.pdf>

PREVENCIÓ

1. **Detecció precoç del VIH**
2. **Prevenició en la població general**
3. **Prevenició en els adolescents i joves**
4. **Prevenició en la dona**
5. **Prevenició en les persones usuàries de drogues injectades**
6. **Prevenició en els homes que mantenen relacions sexuals amb homes**
7. **Prevenició en les persones que exerceixen la prostitució**
8. **Prevenició en la població procedent d'altres països**
9. **Prevenició en l'àmbit penitenciari**
10. **Prevenició del personal sanitari**

1. **Detecció precoç del VIH**

⌘ Diversificació de la prova de detecció del VIH (*Direcció General de Salut Pública i Consum, ALAS, Metges del Món, CAITS, CAD IMAS, CAD Servei de Salut, Oficines de farmàcia*).

Realització de la prova ràpida de detecció del VIH la seu d'ALAS de Palma, als CAD (centres d'atenció a la drogodependència) de Mallorca, a la seu de Metges del Món, al CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenició de les Infeccions de Transmissió Sexual) i des del juliol del 2013 a 7 oficines de farmàcia de les Illes Balears. La prova es basa en la tècnica d'assessorament i és voluntària, confidencial i gratuïta excepte a les oficines de farmàcia (5,00€). El test que s'utilitza és el Determine HIV 1/2 Ag/Ac Combo.

- Nombre de proves realitzades: 1.047 proves (408 a ALAS, 198 a Metges del Món, 11 al CAITS, 158 als CAD i 272 en les oficines de farmàcia).
- Nombre de resultats positius: 19.

La memòria de les proves ràpides de VIH en entorns no clínics es pot consultar a:

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M11040813292613466523&lang=CA&cont=33950>

⌘ Dia de la prova de detecció del VIH el 20 d'octubre (*Direcció General de Salut Pública i Consum, ALAS*)

- Entrevistes en emissores de ràdio i en premsa.
- Nota de premsa.
- Jornada non-stop de proves ràpides a la seu d'ALAS.

⌘ Distribució de material informatiu (*Direcció General de Salut Pública i Consum*)

- Distribució de 970 fullets de “Cap dubte, fes-te la prova / *Sin dudas hazte la prueba*” de la Direcció General de Salut Pública i Consum.

2. Prevenció en la població general

⌘ Activitats de sensibilització i informació (*Associació Siloé*)

- S’han realitzat diferents xerrades informatives en relació amb l’Entitat i vers la infecció per VIH/Sida, en el context educatiu, social i penitenciari.
  - Nombre de xerrades: 22.
  - Destinataris directes: 232 persones.
  - Llocs de realització: UIB, Instituts Concertats de Secundària, Col·legis Concertats de Primària, Alumnat de Formació Professional, Centre Penitenciari, Altres (ONG, parròquies...).

⌘ Distribució de material informatiu i de sensibilització (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Consell Insular de Menorca, ALAS, Ajuntament de Palma*)

– **Distribució dels fullets següents:**

- 3.270 de “Cap risc, protegeix-te / *Sin arriesgar, protégete*” de la Direcció General de Salut Pública i Consum.
- 2.370 de “Cap sorpresa, informa’t bé / *Sin sorpresas, infórmate bien*” de la Direcció General de Salut Pública i Consum.
- 1.610 del CAITS (Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció d’Infeccions de Transmissió Sexual) de la Conselleria de Salut i de l’Hospital Universitari Son Espases.
- 410 sobre anticoncepció de la Direcció General de Salut Pública i Consum.
- 7.700 unitats de material divers, distribuït a tots els edificis públics de l’Ajuntament de Palma.

- **Distribució de preservatius:** 26.782 unitats de preservatius distribuïts a distintes entitats i ONG (23.365 Direcció General de Salut Pública i Consum i 3.417 ALAS).

⌘ Dia Mundial de la Sida (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Ajuntament de Palma, Consell Insular de Formentera, Consell de Mallorca, Consell Insular de Menorca, Consell Insular de Formentera, Taula per la Sida, Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears*)

- **Col·locació del llaç vermell en diverses institucions** (Govern de les Illes Balears, ajuntaments, ONG, hospitals, etc.).
- **Instal·lació d’una taula informativa a Sant Francesc Xavier de Formentera** on es va distribuir material d’informació, prevenció i sensibilització (330 unitats).

- **Conferència “VIH/Sida: només una qüestió de salut? El repte dels drets humans**, amb el ponent Joan Beltran de Bes, antropòleg i periodista, responsable de l’Observatori de Drets Humans de la RedVIH Barna, organitzada pel Col·legi Oficial de Psicòlegs i ALAS.
- **Xerrada informativa sobre VIH/Sida i projecció de la pel·lícula Rent (EEUU 2005)** al Casal de Joves de Formentera amb la participació de 25 joves, activitats dutes a terme pel Consell Insular de Formentera.
- **Xerrada informativa sobre VIH/Sida dirigida a futurs/res informadors/res juvenils**, duta a terme per la Direcció General de Salut Pública i Consum.
- **Producció, presentació i difusió, a través de les xarxes socials, del vídeo “VIH tens dubtes?”** per part de la Plataforma Taula per la Sida:
<https://www.youtube.com/watch?v=CII2st9HLcY&feature=youtu.be>
- **Realització d’entrevistes i rodes de premsa** a professionals que treballen en la prevenció de la infecció per a diversos mitjans de comunicació de les Illes Balears.
- **Disseny, edició i distribució de material d’informació i sensibilització “... i tu què fas per aturar el VIH?”** per part de la Direcció General de Salut Pública i Consum
  - 20.000 cartells.
  - 11.525 llaços vermells

⌘ Programa d’educació per a la salut per a dones en les diferents etapes de la maduresa (*Ajuntament de Palma*)

- Nombre de tallers: 1.
- Nombre d’assistents: 12 persones en risc d’exclusió.

⌘ Atenció i informació individualitzada (*Direcció General de Salut Pública i Consum, ALAS*)

Atenció que es du a terme per telèfon, correu electrònic i presencial. Les consultes són, principalment, sobre la realització de la prova, les pràctiques de risc i sol·licitud d'informació sobre el VIH i altres ITS.

- Nombre de consultes ateses: 53 per part de la Coordinació Autonòmica de Drogues i de l'Estratègia de la Sida.
- Nombre d'accessos: 25.989 a la web de la Coordinació Autonòmica de Drogues i de l'Estratègia.

3. Prevenció en els adolescents i joves

⌘ **Campanya “Pon los pies en el suelo”.** (*Creu Roja Joventut*)

Campanya realitzada pel voluntariat de Creu Roja Joventut, amb la finalitat de sensibilitzar la població en general, sobretot el jovent, envers la importància de la prevenció del VIH i la informació lliure de prejudicis.

- **Sensibilització als centres/espais públics:** Tasca que es va dur a terme a les localitats de Palma, Felanitx, Eivissa, Inca i Capdepera. Les activitats varen consistir en taules informatives sobre prevenció del VIH al carrer i cinefòrums sobre la discriminació lligada a la Sida.
  - Nombre de participants a les activitats de sensibilització: 159.
- **Sensibilització a través de les xarxes socials:** Creu Roja Joventut va elaborar un vídeo i un cartell per fer difusió a través de facebook.
  - Nombre de persones que visionaren alguns dels materials a través de les xarxes socials: 1.620 persones.

⌘ **Campanyes de l'ús del preservatiu**

- **Set preventiu:** bosseta amb tres preservatius masculins, 3 lubricants i un llaç vermell (*Sexconsulta de l'Ajuntament de Palma*)
  - Nombre d'unitats distribuïdes: 305 sets preventius a la UIB.
- **Campanya de promoció de l'ús correcte del preservatiu entre el jovent “Empra'm”** (*Consell Insular de Menorca*)

Campanya dissenyada per dues alumnes de 2n de batxillerat de l'Escola d'Arts i Oficis de Maó, en l'assignatura de disseny gràfic, per tal de promocionar l'ús correcte del preservatiu entre el jovent.

- Nombre de preservatius distribuïts: 7.139 unitats als punts d'informació juvenil municipals, als serveis especialitzats del Consell Insular de Menorca, als ajuntaments i als tallers d'educació afectiva sexual.
- Edició d'un cartell i de l'estoig dels preservatius "Porta'm amb tu!", dissenyats per l'alumne de l'Escola d'Arts i Oficis de Maó, Víctor Villalonga Juanico, guanyador del segon premi en el concurs del 2011.

⌘ Consulta Jove en centres docents de Mallorca (*Servei de Salut, Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat*)

Consulta que es du a terme en els centres educatius un pic per setmana durant l'horari escolar. Pretén, mitjançant les demandes dels adolescents escolaritzats, millorar els seus coneixements i habilitats; conèixer les seves creences, valors i actituds, i donar-los a conèixer els recursos socio-sanitaris existents.

- Nombre de centres de salut implicats: 35.
- Nombre de centres educatius implicats: 46.
- Nombre de consultes ateses sobre salut afectiva i sexual: 2.337 (38% al·lots i 62% al·lotes) d'aquestes 1.084 són consultes sobre afectivitat i sexualitat.

⌘ Bloc d'autoestima (*Palma Jove de l'Ajuntament de Palma*)

Espai per a la gent jove per documentar-se, opinar, expressar-se i rebre resposta als seus dubtes en relació amb l'autoestima i habilitats socials: www.autoestima.pamajove.es.

- Nombre de visites rebudes: 9.542.

⌘ Activitats informatives/formatives d'educació sexual, gènere i prevenció del VIH (Direcció General de Salut Pública i Consum, Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera, Consell Insular de Formentera, Salut Jove–Consell Insular de Menorca, CEPCA–Consell Insular d'Eivissa, Ajuntament de Palma, Escola de Sida, Salut i Convivència, ALAS, Fundació Diagrama, Creu Roja Joventut)

Activitats amb joves, de temàtica similar encara que siguin diferents, dutes a terme per diverses institucions i organismes. S'han agrupat segons la població diana a la qual s'adrecen i el tipus d'activitat.

ACTIVITATS DUTES A TERME EN ELS CENTRES EDUCATIUS		
Projectes /tallers/xerrades	Nombre d'activitats	Nombre de participants
Projecte “Sexe segur i responsable” , Direcció General de Salut Pública i Consum Es du a terme a totes les Illes a partir de 3r d'ESO, consta d'un mínim de dues sessions per aula, el 2013 fou impartit per 58 professors/res, dues infermeres, dos psicòlegs, una tècnica de prevenció i una educadora de carrer.	101 grups	2.424
“Prevenció d'infeccions de transmissió sexual i embarassos no desitjats” Activitats educatives de l'Ajuntament de Palma en centres educatius, associacions de mares i pares i població en general, web www.palmaeduca.cat	--	149
Tallers de salut afectiva sexual , Atenció Primària de Mallorca, dirigits a l'alumnat dels centres educatius	61	3.102 aprox.
Tallers de benestar emocional , Atenció Primària de Mallorca, dirigits a l'alumnat dels centres educatius	6	315 aprox.
Tallers d'educació afectiva i sexual “Cos, sexualitat i plaer” dirigits a 1r i 2n d'ESO, Salut Jove del Consell Insular de Menorca	11	257
Prevenció d'ITS i embarassos no desitjats dirigit a 2n d'ESO, Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera	42	1.302
Xerrada sobre “Salut afectivo-sexual” a 1r i 2n d'ESO, CEPCA d'Eivissa	4	55

CURSOS/XERRADES/TALLERS D'EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL, PREVENCIÓ DEL VIH I DE CONDUCTES DE RISC

Destinatari	Nombre de cursos/tallers/xerrades	Nombre de participants
Menors de centres de reforma, <i>CEPCA d'Eivissa</i>	2 tallers	19
Tallers d'Educació per a la Salut, adreçats als joves de 14 a 20 anys, <i>Creu Roja Joventut</i>	60 tallers a 18 centres	936

⌘ Disseny, realització i tutoria d'un curs de formació en línia “L'educació afectiva i sexual: Sexe segur i responsable” (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Permanent del Professorat*).

Curs de 20 hores de durada, dirigit a docents, realitzat a través de la plataforma de formació a distància de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Permanent del Professorat de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats. Finalitzaren la formació un total de 19 docents dels 21 que s'havien inscrits.

⌘ Sessió formativa en prevenció del VIH al personal sanitari del Centre de Salut de Sant Antoni d'Eivissa (*ALAS*).

⌘ Assessorament en salut afectiva i sexual, habilitats socials i autoestima (*Ajuntament de Palma*)

Assessorament presencial, telefònic o per correu electrònic. Majoritàriament es tracta de consultes relacionades amb la salut afectiva i sexual.

— Nombre d'assessoraments: 1.166 a 638 joves a través de la Sexconsulta.

⌘ Butlletins informatius amb notícies de sexualitat (*Ajuntament de Palma*)

Des de Sexconsulta s'han enviat 15.647 butlletins a 1.125 joves.

4. Prevenció en les persones usuàries de drogues injectades

⌘ Programes de reducció de danys

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX)** (*Metges del Món, Creu Roja, Direcció General de Salut Pública i Consum, IMAS*)

Distribució de xeringues i altres materials d'injecció que es du a terme des de dues unitats mòbils (INRED i Metabús) i, en menor quantitat, des dels CAD (centres d'atenció a la drogodependència).

PROGRAMA D'INTERCANVI DE XERINGUES			
	INRED	METABÚS	TOTAL
Nombre d'usuaris	784 (626 homes, 157 dones, 1 transsexuals)	291	1.168
Xeringues distribuïdes	35.206 unitats	17.631 unitats	52.837 unitats
Xeringues recollides	26.534 unitats	20.280 unitats	46.814 unitats
Compressors	194 unitats	---	194 unitats
Lots de paper d'alumini	105 unitats	---	105 unitats
Cassoleta de cremar	2.244 unitats	---	2.244 unitats

- **Programa d'Intercanvi de Xeringues (kits antisida) a les oficines de farmàcia** (*Direcció General de Salut Pública i Consum i Col·legi Oficial de Farmacèutics*)

Intercanvi, a les oficines de farmàcia adherides al Programa, de xeringues per a kits antisida, que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nre. d'oficines en el Programa: 23 (13 a Mallorca i 10 a Menorca).
- Nre. de kits antisida distribuïts: 11.263.
- Contenedors de xeringues recollits: 382 (253 a Mallorca i 132 a Menorca).

- **Programa de dispensació de metadona** (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Creu Roja, Col·legi Oficial de Farmacèutics, Servei de Salut...*)

Dispensació de metadona en oficines de farmàcia, CAD, centres de salut, Metabús i altres (comunitats terapèutiques, centres de dia, etc.).

PROGRAMA DE DISPENSACIÓ DE METADONA		
	Nombre de centres, oficines, comunitats...	Nombre d'usuaris
CAD+Dispensari de metadona	16	1.810
Oficines de farmàcia	34 (25 Mallorca i 9 Eivissa)	374
Centres de salut	9	21
Comunitats terapèutiques	2	74
Centre de Dia Arrels	1	32
Metabús	1	200

⌘ Prevenió de la transmissió sexual del VIH

- **Curs d'Igual a Igual.** La formació d'agents de salut és un curs de formació per a formadors en matèria de prevenció i promoció de la salut en entorns de drogodependències. Té per objectiu donar les eines necessàries perquè les persones participants puguin produir canvis en altres membres de la seva comunitat.
  - Nombre de participants: 8; acabaren el curs 5 persones (4 homes i 1 dona).
- **Tallers individuals de sexe segur i VIH:** 47 participants en el Programa INRED.

- **Tallers d'educació per a la salut als CAD** (*Creu Roja, Metges del Món, IMAS, Servei de Salut*): 140 participants (132 amb Creu Roja i 8 amb Metges del Món).
- **Intervencions educatives sobre VIH, reducció de riscos i sexualitat**: 113 en el Programa INRED.
- **Distribució de material preventiu** (*Direcció General de Salut Pública i Consum, IMAS, Metges del Món*)
  - Nombre de persones usuàries: 784 en el Programa INRED.
  - Preservatius distribuïts: 8.330 (6.602 en el Programa INRED + 753 al Metabús i 975 a la UMES).

5. Prevenció en els homes que mantenen relacions sexuals amb homes (*Direcció General de Salut Pública i Consum*)

- Distribució de 2.130 fullets informatius de diferents campanyes del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat.

6. Prevenció en les persones que exerceixen la prostitució

⌘ Programa “Salut i dret per a les persones que exerceixen la prostitució” (SAYDE) (*Direcció General de Salut Pública i Consum, Metges del Món*)

Atenció a aquest col·lectiu i desenvolupament de diferents activitats des del centre fix, amb tres nivells d'intervenció —àrea d'acolliment i dispensació de material, àrea psicosocial (amb treballadora social) i àrea sanitària (amb infermera i ginecòlegs voluntaris)—, i des de la unitat mòbil que visita clubs i pisos on s'exerceix la prostitució a Palma i a la Part Forana.

- Nre. de persones ateses: 1.849 (1.642 a Mallorca, 203 a Eivissa).
- Nre. d'intervencions d'apropament i reducció de danys en clubs, pisos i al carrer: 123 en espais oberts i tancats.

- Nre. d'intervencions breus educatives: 257 (181 en la unitat mòbil i 76 en el centre fix).
- Nre. d'intervencions sanitàries: 342 .
- Nre. de tallers individuals o grupals de sexualitat, VIH, reducció de danys, etc.: 1.332.
- Curs d'educadors d'iguals amb persones en situació de prostitució: 10 participants.
- Nre. d'analítiques de detecció del VIH sol·licitades: 28.
- Material preventiu distribuït:
  - Preservatius: 119.831.
  - Lubricants: 23.339.
- Material informatiu i divulgatiu distribuït: 139.

⌘ Intervenció en persones que exerceixen la prostitució (PEP) *(Direcció General d'Immigració, Servei de Salut, Casal Petit)*

- **Taller de sexualitat “Endavant”**, realitzat al Casal Petit per la mediatra intercultural del centre de salut Escola Graduada:
  - Nre. de tallers: 1.
  - Nre. de participants: 6.

7. Prevenció en la població procedent d'altres països

⌘ Sessions per a la prevenció d'ITS i embarassos no desitjats *(Servei de Salut, Direcció General d'Immigració)*

Sessions dutes a terme per l'equip de mediadors interculturals dels centres de salut.

- Nre. de sessions: 9.
- Nre. de participants: 110.

8. Prevenció en l'àmbit penitenciari

⌘ **Projecte d'educació per a la salut** (*Creu Roja*)

Projecte que consta de 5 mòduls que es desenvolupen a través de tallers en el centre penitenciari on es treballa: VIH/sida, sexe segur, drogues, consum de menys risc...

- Nre. de tallers: 12.
- Nombre d'assistents: 132.

⌘ **Programa d'Intercanvi de Xeringues en el Centre Penitenciari de Palma**

(*Direcció General de Salut Pública i Consum, Sanitat Penitenciària*)

Intercanvi de xeringues per kits antisida, que inclouen: tovallola d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor per a la xeringa, preservatiu i fullet informatiu.

- Nre. de kits antisida distribuïts: 550.

⌘ **Programa de dispensació de metadona** (*sanitat penitenciària*)

- Nombre d'usuaris: 253.

⌘ **Programa de formació d'agents de salut en VIH/sida** (*Escola de Sida, Salut i Convivència, sanitat penitenciària*)

- Nre. de sessions: 31.
- Nombre d'assistents: 70 (16 dones i 54 homes).

9. Prevenció en el personal sanitari

⌘ **Protocol d'actuació davant d'accident amb material biològic** (*Servei de Salut*)

Protocol d'actuació dels centres d'atenció primària i els hospitals de la xarxa pública davant de les exposicions accidentals al VIH, VHB i VHC. Aquests protocols inclouen mesures preventives, actuacions i profilaxi.

ACCIDENTS BIOLÒGICS								
²	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HCM	HGMO	AP Mallorca	TOTAL
Nombre d'accidents biològics	146	91	31	25	60	25	45	423
Nombre de professionals en tractament antiretroviral	11	0	0	2	5	1	2	21

⌘ Formació en prevenció de riscos laborals al personal sanitari (Servei de Salut)

Formació dels serveis de medicina del treball dels hospitals públics per al seu personal en prevenció d'accidents biològics.

FORMACIÓ EN PREVENCIÓ D'ACCIDENTS BIOLÒGICS							
	HUSE	FHSL	FHM	HCIN	HCM	HGMO	TOTAL
Nombre d'accions formatives	85	2	2	16	3	4	112
Nombre de participants	1.139	177	188	96	21	38	1.659

10. Formació personal sanitari

- ⌘ **Sesió formativa en prevenció del VIH** al personal sanitari del Centre de Salut de Sant Antoni d'Eivissa (ALAS).
- ⌘ **Taller d'habilitats per a la vida**, amb la assistència de 19 professionals de atenció primària de Mallorca.
- ⌘ **Sesió sobre consells eficaços sobre estils de vida saludables**, amb la assistència de 34 professionals d'atenció primària de Mallorca.
- ⌘ **Curs sobre sexualitat**, amb l'assistència de 30 professionals de consulta jove d'atenció primària de Mallorca.

² Hospital Universitari Son Espases (HUSE), Hospital Can Misses (HCM), Fundació Hospital de Manacor (FHM), Hospital Comarcal d'Inca (HCIN), Fundació Hospital Son Llàtzer (FHSL), Hospital General Mateu Orfila (HGMO), Atenció Primària de Mallorca (AP Mallorca).

ATENCIÓ PSICOSOCIAL

1. Atenció psicosocial

⌘ Casos d'acollida: Residència Siloé i Habitatge Tutelat Siloé. (*Associació Siloé, IMAS, Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad*).

Acolliment, atenció i acompanyament de persones amb VIH/sida sense recursos.

- Nombre de persones ateses: 18 (77,8% foren homes i 22,2% foren dones).
- Franja d'edat de la població atesa: 44,4% entre 40 i 50 anys; 22,2% entre 51 i 60 anys; 16,7% de més de 61 anys; 11,1% entre 29 i 39 anys, i 5,5% de menys de 29 anys.
- Durada de residència dels usuaris en els centres: 6% menys de 3 mesos; 17% entre 3 i 12 mesos; 33% entre 1 i 4 anys; 22% entre 5 i 7 anys, i el 22% més de 10 anys.
- Nombre d'acompanyaments mèdics: 549 (36% a diferents especialistes, 20% a infermeria, 20% al metge de família, 11% a metges internistes, 3% a urgències, 2% hospitalitzacions i el 8% als CAD).
- Nombre de tràmits o gestions a favor de les persones residents: 120 (79% administratius [dependència, pensions, ajuts, etc.], 1% per a formació/reinserció i 20% judicials).

⌘ Projecte “Mou-te!”

Activitat per a la recuperació d'habilitats, aptituds, capacitats i activitats d'oci per a la millora de la qualitat de vida de persones amb VIH/sida residents en els centres Siloé (*Associació Siloé i Estalvi Ètic de Colònia*).

- Nombre total de participants: 21 (18 residents i 3 professionals dels centres).

- Activitats:
  - Taller d'harmonització psicofísica: 34 sessions amb una durada d'una hora al centre de Santa Eugènia.
  - Taller de reestructuració cognitiva: 44 sessions, 22 sessions de dues hores de durada al centre de Sta. Eugènia i 22 sessions d'una hora i mitja al centre del Jonquet.
  - Taller d'oci saludable: 17 sessions repartides en 6 sortides per al coneixement de recursos lúdics i/o educatius i 6 tallers monogràfics de fotografia, decoració d'espais, construcció de maquetes, cuina, pintura i jocs de relació.

⌘ Projecte “Convihve”

Sortides i activitats lúdiques per a l'augment del benestar i la millora de la qualitat de vida mitjançant la integració i la participació dels residents dels centres Siloé a l'entorn. (*Associació Siloé*).

- Nombre total de participants: 124 persones (85,12% residents, 14,87% professionals)
- Nre. de sortides: 7 activitats repartides en 8 sessions; 6 d'elles fora dels centres.
- Nre. d'hores: 29 hores.

COORDINACIÓ I PARTICIPACIÓ

Des de la Coordinació Autònoma de la Sida de la Conselleria de Salut s'han duit a terme les actuacions de coordinació següents:

⌘ Convenis de col·laboració entre la Conselleria de Salut del Govern de les Illes Balears i l'Il·lustre Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears per a la

dispensació de metadona a les oficines de farmàcia i les proves ràpides de detecció del VIH.

- ⌘ **Acord de col·laboració** entre la Conselleria de Salut, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, la Cooperativa d'Apotecaris i COFARME (Cooperativa Farmacèutica Menorquina), per a la realització del Programa d'Intercanvi de Xeringues (*kits* antisida: tovallolletes d'alcohol, aigua bidestil·lada, xeringa, cassoleta, contenidor de xeringa usada, preservatiu i fullet informatiu).
- ⌘ **Conveni instrumental amb Metges del Món per al SAYDE.**
- ⌘ **Participació en la Comissió Tècnica d'Educació per a la Salut en els centres educatius.**
- ⌘ **Reunions de coordinadors a la Secretaria del Pla Nacional sobre la Sida.**
- ⌘ **Reunions amb Taula per la Sida** per coordinar les diferents actuacions que es duen a terme el Dia de la Prova del VIH i el Dia Mundial de la Sida.

Des d'altres institucions es té informació de les entitats i els organismes següents:

- ⌘ **Grup de Treball sobre Prostitució** (*Ajuntament de Palma*). Comissió formada per diferents àrees de l'Ajuntament de Palma i entitats que treballen en l'atenció directa a persones que exerceixen la prostitució a Palma, en la qual s'adopten una visió i reptes comuns per tal de posar en marxa diferents projectes i activitats dins aquest marc.
- ⌘ **Conveni de col·laboració** entre Metges del Món i l'Hospital Son Espases en la part assistencial (analítiques, infeccions, etc.).

GLOSSARI DE SIGLES I TERMES

- **ALAS:** Associació de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears
- **AP:** Atenció Primària
- **Ben Amics:** Associació Lesbiana, Gai, Transsexual, Bisexuals i Intersexual de les Illes Balears

- **CAD:** Centre d'Atenció a les Drogodependències
- **CAITS:** Centre de Diagnòstic, Tractament i Prevenció de les Infeccions de Transmissió Sexual
- **CEF:** Centre de Formació Audiovisual
- **CEPCA:** Centre d'Estudis i Prevenció de Conductes Addictives
- **DT:** diagnòstic tardà
- **ESO:** educació secundària obligatòria
- **HCIN:** Hospital Comarca d'Inca
- **HCM:** Hospital Can Misses
- **HGMO:** Hospital General Mateu Orfila
- **HSH:** home que manté relacions sexuals amb homes
- **HTSX:** heterosexual
- **HUSE:** Hospital Universitari Son Espases
- **IES:** institut d'educació secundària
- **IMAS:** Institut Mallorquí d'Afers Socials
- **INRED:** Reducció de danys i prevenció de transmissió sexual del VIH
- **IR:** infecció recent
- **FHM:** Fundació Hospital de Manacor
- **FHSL:** Fundació Hospital Son Llàtzer
- **MDM:** Metges del Món
- **PADIB:** Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears
- **PEP:** persona que exerceix la prostitució
- **PiEpSE:** projectes de promoció i educació per a la salut en els centres educatius
- **PIX:** Programa d'Intercanvi de Xeringues
- **PNSS:** Pla Nacional sobre la Sida
- **PQPI:** programes de qualificació professional inicial
- **SADIF:** Servei d'Acollida per a Dones i Famílies
- **SAYDE:** Salut i drets per a les persones que exerceixen la prostitució

- **SIDA:** síndrome d'immunodeficiència adquirida
- **Taula per la Sida:** plataforma d'entitats socials que aborda, conjuntament, la prevenció de noves transmissions del VIH, les reinfeccions i l'estigma de les persones seropositives i fomenta polítiques sociosanitàries. Està constituïda per ALAS, Ben Amics, Creu Roja Joventut, Escola de Sida, Salut i Convivència, Metges del Món i Siloé
- **UDVP:** usuari de drogues per via parenteral
- **UE:** Unió Europea
- **UMES:** Unitat Mòbil d'Emergència Social
- **VHB:** virus de la hepatitis B
- **VHC:** virus de la hepatitis C
- **VIH:** virus de la immunodeficiència humana